

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta, Ph.D. a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Zory Telecké ve věci

navrhovatele: **V.I.B.**, narozený dne XXXXX
bytem XXXXX, Ukrajina
zastoupený advokátem Mgr. Robinem Sedláčkem
sídlem Bašty 413/2, 602 00 Brno

proti
odpůrkyni: **N. Y. B.**, narozená dne XXXXX
bytem XXXXX

o navrácení

nezletilého: **XXXXX**, narozený dne XXXXX
bytem u odpůrkyně v České republice
zastoupený opatrovníkem: Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí,
sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

do místa jeho obvyklého bydliště,

o odvolání navrhovatele proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2023,
č.j. 129 Nc 2507/2023-114,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I. stupně rozsudkem ze dne 20. 10. 2023, č.j. 129 Nc 2507/2023-114 rozhodl, že návrh na navrácení nezletilého XXXXX do místa jeho obvyklého bydliště ve městě XXXXX na Ukrajině se zamítá (výrok I.). Náklady řízení státu hradí Česká republika – Městský soud v Brně (výrok II.). Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.).
2. Proti tomuto rozsudku podal navrhovatel odvolání. Dle jeho názoru soud I. stupně nesprávně vyhodnotil důkazy a dospěl tak k chybným závěrům. Není pochyb o tom, že dne 12. 10. 2022 došlo k neoprávněnému přemístění nezletilého XXXXX do České republiky - bez vědomí a souhlasu navrhovatele, kde je od té doby odpůrkyní neoprávněně zadržován. Odpůrkyně nezletilého bezdůvodně vytrhla z místa jeho obvyklého bydliště, kde měl stabilní zázemí, školu, lékaře a kamarády. Navrhovatele o svém záměru nijak neinformovala, přestože jeho rodičovská odpovědnost není nijak omezena. Oblast bydliště nezletilého je přitom bezpečná, nedochází tam k žádným vojenským akcím, z pohledu válečného konfliktu jde o oblast klidnou. Nelze souhlasit se závěrem soudu I. stupně o naplnění výjimky pro nevydání dítěte dle čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy, totiž že území Ukrajiny s ohledem na vypuknutí válečného konfliktu není bezpečné, neboť to by fakticky znamenalo, že za současné situace nikdo nemůže být schopen se dovolat práva na navrácení nezletilého dítěte na území Ukrajiny. Dle navrhovatele takový výklad není správný, neboť výjimky z povinnosti navrátit protiprávně přemístěné dítě je nutno vykládat restriktivně. To v daném případě soud nečiní. Dle navrhovatele není naplněna ani další výjimka dle čl. 13 odst. 2 Haagské úmluvy spočívající v nesouhlasu dítěte s navrácením, neboť nezletilý XXXXX se k dané věci vyjadřoval ve věku necelých XXXXX let, nebyl schopen zcela posoudit vzniklou situaci a byl velmi ovlivňován názory matky (odpůrkyně), resp. jí manipulován. Odpůrkyně jen těžko ze svého protiprávního jednání a nečiní žádné kroky k podpoře vazeb nezletilého s navrhovatelem. Naopak navrhovatel by nebránil odpůrkyni ve styku s nezletilým, bude-li navrácen zpět do místa svého posledního bydliště na území Ukrajiny, je více schopen respektovat rodinné vazby a roli obou rodičů v životě dítěte. Dále navrhovatel namítl, že soud I. stupně se nezabýval jeho požadavkem na to, aby mu odpůrkyně po dobu trvání soudního řízení byla povinna umožnit elektronickou komunikaci se synem, stejně jako informování o studiu, zdravotním stavu a změně jeho bydliště. Navrhl, aby odvolací soud rozhodnutí soudu I. stupně změnil a návrhu navrhovatele vyhověl, tedy aby rozhodl o navrácení nezletilého XXXXX do místa jeho obvyklého bydliště ve městě XXXXX na Ukrajině.
3. Odpůrkyně navrhla potvrzení rozsudku soudu I. stupně jako věcně správného, neboť na území Ukrajiny není bezpečno. Nezletilý XXXXX je na území České republiky již plně adaptován a chce zde zůstat. Je zdravý, chodí do druhé třídy základní školy v Plzni, navštěvuje sportovní kroužek a družinu, prospěch má výborný, se spolužáky má dobré vztahy. Ve společné domácnosti žije s odpůrkyní, jejím přítelem a bratrem v bytě 1 + kk. Odpůrkyně i její přítel jsou zaměstnaní, režim dočasné ochrany končí odpůrkyni 26. 2. 2024, bude žádat o jeho prodloužení, neboť v České republice chce zůstat, dokud děti studují. Navrhovatel na děti nic neplatí již 7 let, komunikuje se starším synem XXXXX, poslední telefonický kontakt byl před dvěma měsíci. XXXXX s ním nechce mluvit, ví, že jej navrhovatel chce odvézt zpět na Ukrajinu. Do České republiky XXXXX odjet chtěl, těšil se, hlavně na svého staršího bratra XXXXX.
4. Opatrovník nezletilého navrhl potvrzení rozsudku soudu I. stupně jako věcně správného. Uvedl, že v řízení bylo jasně prokázáno, že došlo k protiprávnímu přemístění nezletilého z místa jeho obvyklého bydliště na Ukrajině, nicméně soud I. stupně správně vyhodnotil naplnění výjimky pro nenavrácení dítěte v podobě hrozící vážné újmy. Ukrajinu nelze považovat za bezpečnou zemi, tamní situace je nepředvídatelná, a i místo obvyklého bydliště nezletilého bylo několikrát terčem útoku. Proto také Česká republika při udělování dočasné ochrany pohlíží na všechny, kteří odešli z Ukrajiny v souvislosti s válečným konfliktem stejně, bez hledu na místo jejich bydliště na Ukrajině. Celé území Ukrajiny je považováno za území zasažené válečným konfliktem. Krom toho navrácením nezletilého na Ukrajinu by mohlo dojít k přetržení sourozenecké vazby mezi nezletilým

a jeho starším bratrem, v důsledku čehož by mu hrozila vážná újma. Poukázal také na dosavadní praxi v únosových agendách týkajících se vydání dětí na Ukrajinu, kde oproti padesáti rozhodnutím o nenavrácení dětí na území Ukrajiny bylo jen jedenákrát rozhodnuto o jejich navrácení.

5. Krajský soud v Brně jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o.s.ř.) po zjištění, že odvolání bylo podáno včas (ust. § 204 odst. 1 o.s.ř.), osobou k tomu oprávněnou (ust. § 201 o.s.ř.) a že směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je odvolání přípustné (ust. § 202 o.s.ř. à contr.), přezkoumal rozsudek soudu I. stupně i řízení mu předcházející (§ 212, § 212a o.s.ř.). Nařídil za tím účelem ústní odvolací jednání a po doplnění dokazování dospěl k závěru, že odvolání navrhovatele není opodstatněné.
6. Soud I. stupně rozhodoval o navrácení nezletilého XXXXX do místa jeho obvyklého bydliště ve městě XXXXX v Rovenské oblasti na Ukrajině na základě návrhu navrhovatele, který byl doručen Městskému soudu v Brně dne 29. 9. 2023. Z odůvodnění rozsudku soudu I. stupně vyplývá, že tento návrhu navrhovatele nevyhověl, když dospěl k závěru, že sice došlo k protiprávnímu přemístění a následnému zadržení nezletilého XXXXX na území České republiky (obvyklé bydliště měl bezprostředně před přemístěním do České republiky nesporně na Ukrajině a k jeho přemístění dne 12. 10. 2022 došlo bez vědomí a souhlasu otce), nicméně jsou dány důvody pro odmítnutí navrácení dle čl. 13 Haagské úmluvy. Prvním důvodem je vážné nebezpečí fyzické nebo duševní újmy, které pro nezletilého vyplývá z invaze ruských vojsk na území Ukrajiny spojené s pozemními operacemi, četnými raketovými útoky a útoky dronů. K útokům dochází i ve městě XXXXX v XXXXX oblasti (které je navíc na hranicích s Běloruskem, jež invazi napomáhá), poslední se datují k září 2023. Druhým důvodem pro nenavrácení je jednoznačný nesouhlas nezletilého XXXXX s návratem do obvyklého bydliště, který vyjádřil jasně a konzistentně, přičemž dosáhl věku a stupně vyspělosti, kdy je třeba k jeho stanovisku náležitě přihlížet. Negativní dopad by mělo i narušení vztahů a silné vazby se starším bratrem. Aktuálně tedy není v nejlepším zájmu dítěte naříditi jeho navrácení.
7. Právní úprava dané problematiky vychází z Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí přijatá dne 25. 10. 1980 v Haagu (Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 34/1998 Sb., obecně nazývaná jako Haagská úmluva), jíž je Ukrajina, stejně jako Česká republika signatářem, ve spojení s ust. § 478 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních, ve znění novel (dále jen „z.ř.s.“). Haagská úmluva stojí na zásadě, že dítě má být bezodkladně navraceno do prostředí, z něhož bylo protiprávně přemístěno. V rámci návratového řízení se rozhoduje výlučně o tom, zda bude dítě do místa obvyklého bydliště navraceno či nikoliv; nerozhoduje se o péči a výživě dítěte, ani o styku rodičů s dítětem. Přemístění nebo zadržení dítěte se dle čl. 3 Haagské úmluvy považuje za protiprávní tehdy, pokud jím dojde k porušení práva péče o dítě, které má osoba, instituce nebo kterýkoliv jiný orgán podle právního řádu státu, v němž dítě mělo své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením. To ale jen za předpokladu, že toto právo péče o dítě bylo v době přemístění nebo zadržení skutečně vykonáváno nebo by bylo takto vykonáváno, kdyby nedošlo k přemístění nebo zadržení. Vyjde-li v řízení najevo, že došlo k protiprávnímu přemístění nebo zadržení dítěte a je-li podán rodičem návrh na navrácení dítěte do jednoho roku, musí soud naříditi navrácení dítěte do místa jeho obvyklého bydliště.
8. Návrat dítěte však nemůže být nařízen automaticky či mechanicky jen proto, že jsou splněny předpoklady vyplývající z čl. 3 Haagské úmluvy. Přemístění dítěte může být odůvodněno objektivními důvody, které mají co do činění jak s dítětem samotným, tak s prostředím, s nímž je dítě nejtěsněji spojeno. Proto Haagská úmluva uznává potřebu jistých výjimek z obecných závazků států při zajišťování návratu dětí, které byly protiprávně přemístěny nebo zadrženy. Tyto výjimky vyplývají zejména z čl. 13 a 20 Haagské úmluvy. Dle čl. 13 písm. b) může soudní orgán odmítnout naříditi návrat dítěte, prokáže-li se, že je zde vážné nebezpečí, že návrat by dítě vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo je jinak dostal do nesnesitelné situace. Dle odst. 2 čl. 13 soudní orgán může odmítnout naříditi návrat dítěte, zjistí-li se, že dítě nesouhlasí s návratem a dosáhlo věku a stupně vyspělosti, v němž je vhodné přihlížet k jeho stanoviskům.

9. Přemístění dítěte do zahraničí rodičem, který má dítě (byť i soudním rozhodnutím) svěřeno do výchovy, je rozhodnutím o podstatné záležitosti dítěte vyžadující souhlas druhého z rodičů. V řízení o navrácení tak soud musí nejprve posoudit otázku, zda v daném případě došlo k protiprávnímu přemístění či zadržení dítěte na území jiného státu, resp. jaká byla dohoda rodičů ohledně obvyklého bydliště dětí, neboť o takové záležitosti musí rozhodovat oba rodiče společně. Žádný z rodičů není oprávněn svévolně, bez souhlasu druhého rodiče nebo bez rozhodnutí soudu, dítě přemístit či setrvat společně s dítětem v jiném státě, a tím znemožnit druhému rodiči výkon jeho práv. Povolení k pobytu v jiné zemi (založení obvyklého bydliště dítěte) bez souhlasu obou rodičů jakožto nositelů rodičovské odpovědnosti je podmíněno soudním rozhodnutím, a to bez výjimky.
10. Z provedeného dokazování jednoznačně vyplývá, že před svým přemístěním na území České republiky dne 12. 10. 2022 měl nezletilý XXXXX obvyklé bydliště ve městě XXXXX na Ukrajině, kde vyrůstal, chodil do školy, měl tam zázemí i veškeré sociální vazby (těžiště svého života). Přestože manželství rodičů nezletilého XXXXX bylo rozvedeno a XXXXX byl svěřen do péče matky (odpůrkyně), navrhovateli náleželo právo péče o nezletilého XXXXX, které také vykonával. Pokud pak odpůrkyně XXXXX přemístila do České republiky bez souhlasu a vědomí navrhovatele (o čemž nebylo mezi účastníky sporu), stalo se tak protiprávně, neboť právo rozhodovat samostatně o bydlišti nezletilého nevyplývá ze žádného soudního rozhodnutí, ani z ukrajinské vnitrostátní právní úpravy.
11. Byť byl nezletilý XXXXX na území České republiky přemístěn (a dosud je zadržován) protiprávně a navrhovatel podal návrh na navrácení nezletilého ve lhůtě jednoho roku, odvolací soud - ve shodě se závěry soudu I. stupně – je toho názoru, že v posuzovaném případě byly naplněny výjimky pro jeho nenavrácení ve smyslu čl. 13 Haagské úmluvy.
12. Primárním důvodem pro odeprání navrácení je nesouhlas nyní již devítiletého XXXXX s návratem. Jedná se sice jen o přání či názor nezletilého dítěte, nicméně umožňuje-li to hmotněprávní úprava, je třeba ke stanovisku dítěte přihlídnout. Dle Haagské úmluvy je nesouhlas dítěte s navrácením do státu obvyklého bydliště důvodem k rozhodnutí o jeho nenavrácení, je-li dítě dostatečně vyspělé na to, aby vzniklé situaci rozumělo (čl. 13 odst. 2). Mezinárodní právo obecně klade na názor dítěte velký důraz, např. čl. 12 Úmluvy o právech dítěte zavazuje smluvní státy vyslechnout dítě, které je schopno formulovat své vlastní názory, v každém řízení týkajícím se jeho osoby. Také Haagská úmluva ve svém textu jednoznačně zavazuje soudy členských států, aby před rozhodnutím ve věci zjistily stanovisko nezletilého dítěte, je-li to vzhledem k věku dítěte možné. V posuzovaném případě byl názor nezletilého XXXXX zjišťován v průběhu řízení jeho opatrovníkem za účasti psychologky Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí a nezletilý se jednoznačně vyjádřil tak, že chce žít v České republice s matkou a bratrem, protože tady není válka. S bratrem tráví hodně času, mají mezi sebou silný vztah, což potvrdil i bratr XXXXX, který byl vyslechnut i v odvolacím řízení. Uvedl, že mají hezký vztah, chtějí žít spolu, chodí na procházky, předcházející rok spolu chodili do školy. Teď už XXXXX chodí do školy sám (starší XXXXX studuje střední školu), ve škole má kamarády a cítí se dobře. S navrhovatelem žádný z jeho synů komunikovat nechce (zejména proto, že posledních sedm měsíců na Ukrajině se navrhovatel s XXXXX skrýval a odmítal jej vrátit do péče odpůrkyně), naposledy s ním hovořili před 2 měsíci, na nový rok navrhovatel napsal SMS.
13. Navrhovatel ve svém odvolání namítá, že nezletilý XXXXX ve svých necelých devíti letech ještě nedosáhl takového stupně vyspělosti, aby vyjádřil svůj vlastní názor (neovlivněný matkou). Judikatura Ústavního soudu dovozuje, že dostatečnou rozumovou a emocionální vyspělost, kdy je už dítě schopné uceleně prezentovat bez větší újmy svůj názor před soudem, je nutné posuzovat případ od případu, přičemž většina dětí je schopna se vyjádřit ke svému budoucímu výchovnému uspořádání po dosažení věku 10 let. Po dosažení této věkové hranice je nezbytné, nebrání-li tomu zvlášť významné okolnosti, zjistit přání dítěte přímo před soudem. Nelze však vyloučit, že i devítileté dítě bude natolik rozumově a emocionálně vyspělé na to, aby bylo vyslechnuto (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2482/13). Otázku vyspělosti je nutné posuzovat vzhledem

k osobnosti konkrétního dítěte, nikoliv pouze k jeho věku (nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 440/2000). V rozhodnutí Komise pro lidská práva ze dne 4. 9. 1996, sp. zn. 26376/95 ve věci Laylle v. Germany byla shledána dostatečná vyspělost k tomu, aby byl respektován názor dítěte na navrácení, již u chlapců ve věku sedmi a devíti let.

14. Po vyjádření nezletilého XXXXX v průběhu řízení odvolací soud nemá žádné pochybnosti o tom, že XXXXX vzniklé situaci rozumí, je schopen jasně a přesně vyjádřit svůj názor na návrat, když své přání i jeho zdůvodnění popsal samostatně, jasně a způsobem odpovídajícím jeho věku. Po ročním pobytu v České republice nezletilý XXXXX ví, co chce a co naopak nechce a své stanovisko také vyjádřil. V řízení nevyšla najevo žádná skutečnost, ze které by bylo možno dovozovat, že jeho výpověď byla jakkoli ovlivněna a že se tedy nejedná o stanovisko samotného nezletilého. Již dříve byl v rámci rozvodového řízení manželství rodičů znalcem posouzen tak, že se vyvíjí přiměřeně svému věku, je schopen vyjádřit vlastní preference a přání a jeho psychoemoční vývoj není narušen. Při hodnocení věrohodnosti „zprávy o názoru a prožívání“ nezletilého XXXXX i jejího významu pro odmítnutí navrácení nezletilého podle čl. 13 odst. 2 Haagské úmluvy tak odvolací soud přihlédl nejen k věku nezletilého, ale i k jeho rozumové vyspělosti, když ve svých XXXXX letech je schopen sdělit k této otázce své stanovisko i zvažovat okolnosti, které jsou z hlediska jeho dalšího pobytu významné. K tomu je třeba doplnit, že nezletilý měl v řízení možnost vyjádřit se zcela svobodně, bez přítomnosti odpůrkyně a svůj odmítavý postoj k návratu na Ukrajinu projevil naprosto jednoznačně. Jeho neměnné stanovisko pak ve své výpovědi potvrdil i bratr nezletilého XXXXX XXXXX.
15. Dalším důvodem pro uplatnění výjimky dle čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy je skutečnost, že v České republice má XXXXX svého bratra XXXXX, na nějž je silně citově vázán a kterého by značně postrádal (jak se již ukázalo v době, kdy jej navrhovatel po dobu 7 měsíců izoloval od zbytku rodiny). XXXXX již bylo XXXXX let, v České republice legálně žije a studuje střední školu, je to jediný sourozenec XXXXX. V takové situaci, kdy zachování sourozeneckých vazeb je jednoznačně v zájmu nezletilého, lze považovat rozdělení sourozenců, kteří k sobě mají silnou citovou vazbu, za naplnění „nesnesitelné situace“ odůvodňující nenavrácení dítěte podle článku 13 písm. b) Haagské úmluvy.
16. Lze také souhlasit se soudem I. stupně, že i když momentálně nejsou v Rovenské oblasti vedeny bojové akce a Rovenská oblast není zařazena v seznamu oblastí, kde probíhají vojenské operace (nebo které jsou okupovány Ruskem), i v této oblasti opakovaně došlo k raketovým útokům, k poslednímu teprve před necelými čtyřmi měsíci. Celé území Ukrajiny je ve válečném stavu a další útoky hrozí prakticky kdekoli. Jak správně zdůraznil opatrovník nezletilého XXXXX, proto také všem uprchlíkům z Ukrajiny, bez ohledu na jejich bydliště, je v České republice přiznáván status dočasné ochrany, když žádnou oblast ve válce zasažené zemi nelze považovat za zcela bezpečnou. Nebezpečí v této oblasti je pak zvýšeno blízkostí hranic s Běloruskem, které Rusku umožnilo vstup na Ukrajinu přes své území. Jelikož návrat do válkou zmítané země je nezbytně spojen s vážným nebezpečím vystavení dítěte fyzické či duševní újmy a reálně hrozí, že by jej dostal do nesnesitelné situace, jedná se o typickou výjimku dle čl. 13 písm. b) Haagské úmluvy umožňující odepření navrácení dítěte.
17. Obecně přijímanou pravdou je, že skutečnou obětí únosů je dítě samotné, které trpí náhlým narušením své stability, nejistotou a frustrací spojenou s nutností přizpůsobit se cizímu jazyku, neznámým kulturním podmínkám, učitelům, okolí. Byť Haagská úmluva je postavena na zabezpečení okamžité reintegrace dítěte do jeho obvyklého prostředí, i v kontextu řízení upraveného Haagskou úmluvou je prvořadým hlediskem zájem dítěte, jak vyplývá z preambule Haagské úmluvy, která stanoví, že „ve věcech péče o děti mají zájmy dětí prvořadou důležitost“. Zájmy dětí mohou v závislosti na své povaze a závažnosti převážet nad zájmy rodičů (viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Sahin proti Německu, č. 30943/96). Děti totiž nemohou být považovány za vlastnictví rodičů, ale musí být k nim přistupováno jako k individuům s vlastními právy a potřebami (rozsudek Maumousseau a Washington proti Francii, č. 39388/05).

Nechrání se tedy zájem rodičů, i když ten zůstává jedním z faktorů při zvážení všech rozhodných skutečností (rozsudek Haase proti Německu, č. 11057/02). Nejlepší zájem dítěte závisí na okolnostech každého případu, na věku dítěte, úrovni jeho vyspělosti, na přítomnosti či nepřítomnosti jeho rodičů, na jeho sociálním prostředí, zkušenostech atd. Z těchto důvodů musí být nejlepší zájem posuzován vždy individuálně, na základě přímého kontaktu se všemi dotčenými osobami (Hokkanen proti Finsku, č. 19823/92).

18. V posuzované věci byl nejlepší zájem nezletilého XXXXX posuzován dostatečně individuálně, bylo zjištěno, že nezletilý XXXXX je v České republice plně integrován, v pohovoru s opatrovníkem a psycholožkou Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí se jednoznačně vyslovil pro možnost zůstat v České republice, a to nejen proto, že zde má stabilní rodinné prostředí (matku a bratra, k nimž má silnou citovou vazbu), ale také proto, že zde není válka. Skutečnost, že se nezletilému XXXXX daří lépe než na Ukrajině a jeho názor na navrácení je dlouhodobě stejný, pak potvrdil v odvolacím řízení i samotný navrhovatel. Odvolací soud tak uzavřel, že v posuzovaném případě je třeba zájem nezletilého upřednostnit před restriktivním využitím čl. 13 Haagské úmluvy, neboť návrat na Ukrajinu by nezletilého vystavil fyzické nebo duševní újmě nebo jej jinak dostal do nesnesitelné situace a sám nezletilý s návratem na Ukrajinu nesouhlasí.
19. Lze tedy shrnout, že závěry soudu I. stupně o naplnění výjimek pro nenavrácení nezletilého XXXXX na Ukrajinu vyslovené v napadeném rozsudku jsou dle názoru odvolacího soudu konzistentní, vedené snahou o minimalizaci negativních důsledků pro dítě a správné. Odvolací soud ani po doplnění dokazování nezjistil nic, co by s nimi bylo v rozporu. Ze všech výše uvedených důvodů odvolací soud rozsudek soudu I. stupně podle ust. § 219 o.s.ř. jako věcně správný potvrdil.
20. Namítá-li pak navrhovatel, že se soud I. stupně nezabýval jeho požadavkem na to, aby mu bylo umožněno komunikovat se svými syny prostředky elektronické komunikace alespoň hodinu denně a byl informován o studijních výsledcích, zdravotním stavu a bydlišti, je třeba odkázat na usnesení soudu I. stupně ze dne 6. 10. 2023, č.j. 120 Nc 2507/2023-38, jímž byl tento návrh navrhovatele zamítnut. Nad rámec odůvodnění tohoto usnesení pak lze doplnit, že v nalézacím řízení o navrácení dítěte soud zkoumá pouze a jen skutečnosti rozhodné z hlediska Haagské úmluvy a neprojednává v celé šíři otázky, které by měly být rozhodující v řízení o úpravě práv a povinností rodičů k nezletilým dětem. Vydané rozhodnutí je toliko předběžným opatřením sui generis, které teprve řeší otázku jurisdikce v otázce práv a povinností rodičů k nezletilému dítěti. Proto je zásadně nepřipustné v této fázi řízení řešit otázky, které pak jsou předmětem řízení o úpravě rodičovské odpovědnosti.
21. Za správný považuje odvolací soud i výrok II. o nákladech státu (který také jako závislý výrok podléhá odvolacímu přezkumu), když soud rozhoduje o náhradě nákladů řízení státu v rozhodnutí, kterým se řízení končí. Vzhledem k charakteru daného řízení, jeho výsledku i k tomu, že navrhovatel splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (viz usnesení ze dne 12. 10. 2023, č.j. 129 Nc 2507/2023-70), nelze státu náhradu nákladů řízení vůči účastníkům přiznat. Náklady státu v daném případě představují náklady zástupce navrhovatele, který byl navrhovatelí ustanoven z řad advokátů (dle § 30 o. s. ř. jako projev garance práva na přístup k soudu). O výši odměny soudem ustanoveného zástupce pak rozhodne soud I. stupně samostatným usnesením. Náhradu nákladů spojených s přibráním tlumočníka k tomu, aby účastník mohl v občanském soudním řízení jednat ve své mateřtině, nelze účastníku řízení uložit (R 21/1986).
22. Odvolací soud se ztotožňuje i s výrokem III. týkajícím se nákladů účastníků, který je v souladu s čl. 26 Haagské úmluvy, dle něž by náhrada nákladů řízení mohla náležet pouze navrhovateli, ten však v řízení nebyl úspěšný, a naopak úspěšné odpůrkyni náhrada nákladů řízení zásadně nepřísluší.

23. Vzhledem k charakteru řízení (i jeho výsledku) nebylo žádnému z účastníků přiznáno právo na náhradu jeho nákladů ani ve fázi řízení odvolacího.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **není** přípustné dovolání.

Brno 16. ledna 2024

JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., v.r.
předseda senátu